

LICZEBNIKI GŁÓWNE - to te, które wskazują na ilość przedmiotów i odmieniają się przez przypadki i rodzaje.

Odpowiadają na pytania – ilu? (mężczyzn, chłopców etc. – męskoosobowe)
ile? (książek, kobiet, dzieci, drzew – niemęskoosobowe)

Najmniej kłopotów sprawi ci liczebnik jeden, bowiem odmienia się on jak **przymiotnik**.

np.: jeden (wypadek), jedna (przygoda), jedno(zdarzenie), jednego(wypadku, zdarzenia), jednej (przygody), jedni (wizycie), jedne (słuchaczki), jednych (wizytów, słuchaczek) itd.

ODMIANA LICZEBNIKA „JEDEN”

	FORMA		
	R. MĘSKIEGO	R. ŻEŃSKIEGO	R. NIJAKIEGO
M.	jeden ∅	jedna	jedno
D.	jednego	jednej	jednego
C.	jednemu	jednej	jednemu
B.	jednego	jedną	jedno
N.	jednym	jedną	jednym
Ms.	jednym	jednej	jednym
W.	jeden∅	jedna!	jedno!

UWAGA: Liczebnik **jeden** wchodzący w skład liczebników wielowyrazowych nie odmienia się w ogóle: z dwudziestoma **jeden** uczniami.

Nieco trudniejszy jest liczebnik **dwa**. Ma on formę męskoosobową dwaj lub dwóch, żeńską dwie i wspólną męską nieosobową i nijaką dwa. Całość odmiany prezentuje poniższa tabela:

dwa

	rodz. męski nieosob. i nijaki	rodz. m. osob.	rodz. żeński
M.	dwa	dwaj (dwóch)	dwie
D.	dwóch, dwu		
C.	dwom, dwu		
B.	dwa	dwóch	dwie
N.	dwoma		dwie (dwoma)
Mc.	(o) dwóch, dwu		

W mianowniku przy rzeczowniku męskim osobowym też możesz używać wymiennie form dwaj i dwóch.

Obie są jednakowo poprawne, ale pewnie częściej mówisz dwóch, prawda?

Niekiedy zamiast form dwóch, dwom (dwóm) występuje forma dwu, np. Mam pokój o dwu oknach. Forma ta również jest poprawna, choć dziś już stosunkowo rzadko używana.

Liczebniki **trzy** i **cztery** odmieniają się według tego samego wzoru, na szczęście nieco mniej skomplikowanego niż w przypadku liczebnika dwa. Oto przykładowa odmiana:

trzy, cztery

	rodz. m. nieosob., żeński i nijaki	rodz. m. osob.
M.	trzy, cztery	trzej (trzech), czterej (czterech)
D.	trzech, czterech	
C.	trzem, czterem	
B.	trzy, cztery	trzech, czterech
N.	trzema, czterema	
Mc.	(o) trzech, czterech	

Formy trzech i trzej stosujemy analogicznie jak formy dwóch i dwaj.

Liczebniki **od pięciu do dziewięciuset (5 do 900)** są mniej skomplikowane:

pięć, sześć... dziesięć

- M. pięć słowników **pięć kobiet, ale pięciu mężczyzn, pięciu chłopców**
- D. pięciu słowników
- C. pięciu słownikom
- B. pięć słowników **pięć kobiet, ale pięciu mężczyzn, pięciu chłopców**
- N. pięcioma (pięciu) słownikami
- Mc. (o) pięciu słownikach

Proszę zwrócić uwagę na mianownik (oraz biernik) i podział na niemęskoosobwe (pięć słowników, pięć kobiet – odpowiadają na pytania **ile?**) i na męskoosobowe rzeczowniki (pięciu mężczyzn, pięciu chłopców – **ilu?**). Dlatego mamy – pięć Belgijek, ale pięciu Belgów (mieszka w moim domu)

Liczebniki a składnia:

	2, 3, 4	5 w górę
M. kto? co?	Dwaj mężczyźni Dwóch mężczyzn (= D.) Dwa drzewa Dwie kobiety	Pięciu mężczyzn (= D.) Pięć drzew, kobiet (= D.)
D. Kogo? Czego?	Dwóch mężczyzn kobiet drzew	Pięciu mężczyzn kobiet drzew
C. Komu? Czemu?	Dwóm mężczyznom kobietom drzewom	Pięciu mężczyznom kobietom drzewom
B. = M Kogo? Co?	Dwaj mężczyźni Dwóch mężczyzn (= D.) Dwa drzewa Dwie kobiety	Pięciu mężczyzn (= D.) Pięć drzew, kobiet (= D.)
N. Z kim? Z czym?	Dwoma mężczyznami drzewami Dwoma/dwiema kobietami	Pięcioma mężczyznami drzewami kobietami
M. (o) Kim? Czym?	Dwóch mężczyznach drzewach kobietach	Pięciu mężczyznach drzewach kobietach

dwa drzewa < pięć drzew. A także: dwie kobiety < pięć kobiet, dwa działa < pięć dział. Skąd się wzięła ta forma liczby mnogiej? Normalnie: dwóch chłopców < pięciu chłopców etc. Liczebniki od 5 w górę łączą się z rzeczownikiem w dopełniaczu liczby mnogiej (*pięć drzew*), natomiast liczebniki 2, 3, 4 łączą się z rzeczownikiem w mianowniku liczby mnogiej (*dwa drzew*).

Pamiętaj! 125 kobiet (dopełniacz), ale już 122, 123, 124 kobiety (mianownik) – czyli ta zasada dotyczy również liczebników złożonych ☺

W liczebnikach złożonych **dwanaście, dwadzieścia i dwieście (12, 20 i 200)** odmieniają się oba człony wyrazu:

- M. dwanaście, dwadzieścia, dwieście (sztuk, kobiet, drzew), ale dwunastu mężczyzn, chłopców
- D. **dwunastu, dwudziestu, dwustu** (sztuk)
- C. **dwunastu, dwudziestu, dwustu** (sztukom)
- B. dwanaście, dwadzieścia, dwieście (sztuk, kobiet, drzew), ale dwunastu mężczyzn, chłopców
- N. z **dwunastoma, z dwudziestoma, dwustu** (sztukami)

Ms. o **dwunastu, o dwudziestu, dwustu** (sztukach)

W liczebnikach od **trzydziestu do dziewięćdziesięciu (30 do 90)** oraz **trzysta i czterysta (300 i 400)** odmienia się tylko drugi człon (trzydziestu, trzydziestoma...):

dwadzieścia, trzydzieści, czterdzieści

- M. trzydzieści osób
- D. trzydziestu osób
- C. trzydziestu osobom
- B. trzydzieści osób
- N. trzydziestu (-oma) osobami
- Mc. (o) trzydziestu osobach

czterysta

- M. Cztery**sta** osób, czterystu mężczyzn
- D. Czterystu osób, mężczyzn
- C. Czterystu osobom, mężczyznom
- B. Cztery**sta** osób, czterystu mężczyzn
- N. czterystu (-oma) osobami, mężczyznami
- Mc. (o) czterystu osobach, mężczyznach

zaś w liczebnikach od pięciuset w górę (**pięćset, sześćset, siedemset, osiemset, dziewięćset - 500, 600, 700, 800, 900**) odmienia się tylko człon pierwszy (**pięćset, pięciuset...**)

siedemset

- M. siedemset osób
- D. **siedmiuset** osób
- C. **siedmiuset** osobom
- B. siedemset osób
- N. **siedmiuset** osobami
- Mc. (o) **siedmiuset** osobach

UWAGA:

W liczebnikach głównych wielowyrzowych (np. tysiąc dziewięćset trzydzieści dziewięć - 1939) można odmieniać przez rodzaje i przypadki wszystkie człony, ale znacznie prościej jest odmieniać tylko człony oznaczające dziesiątki i jedności. Jeśli np. chcesz postawić wymieniony wyżej liczebnik w dopełniaczu, możesz wybrać wersję trudniejszą (**tysiąca dziewięćset trzydziestu dziewięciu**) lub prostszą (tysiąc dziewięćset **trzydziestu dziewięciu**).

Liczebniki **tysiąc, milion, miliard** odmieniają się jak rzeczowniki - tysiąc jak miesiąc, milion jak ogon, miliard jak oskard.